

OSIGURANJE IMOVINE

Banja Luka, 31.10.2014.

Bosna RE

www.bosnare.ba

Osiguranje imovine

- Zašto osigurati imovinu?
- Za većinu građana, kuća ili stan su najvrjednija imovina koju imaju.
- Za državne ili javne institucije, to su prostori za njihov rad ili za obavljanje javnih funkcija velikih vrijednosti koji se ne mogu lako zamijeniti drugim.
- Škole, bolnice – zgrade sa jedinstvenom namjenom.

Osiguranje imovine

- Državna i javna preduzeća
- Velika koncentracija vrijednosti čija funkcionalnost je izuzetno važna za sve građane
- Pošte, telekomi, elektroprivrede, željeznica, aerodromi

Značaj osiguranja imovine

- Do 01.01.1968. postojalo je obavezno osiguranje sve društvene imovine.
- Praktično do 1991./1992., najveći dio društvene imovine bio je osiguran od požara.
- Nažalost, svijest o osiguranju i navika da se imovina osigura je, čini se, nestala.

Značaj osiguranja imovine

- Stan od 75 m² u Banja Luci
- Cijena m² KM 1.800
- Vrijednost tog stana je KM 135.000
- Prosječna plata u Republici Srpskoj KM 825 (8/2014)
- Potrebno je dati plate zarađene tokom 13,6 godina za taj stan

Značaj osiguranja imovine

- Koliko vas je osiguralo svoj stan/kuću?
- Premija za stan iz primjera mogla bi biti u rasponu od 40 KM do 120 KM, s prosjekom od 80 KM (zavisi od gradnje, lokacije)

Kantonalna bolnica Bihać

Značaj osiguranja imovine

- Prvobitna procjena štete – 25 miliona KM
 - **Bihać: Šteta na bolnici 25 miliona KM**
 - Kasnija “konačna” šteta iz medija – 1,3 miliona KM
 - **Štab Civilne zaštite Općine Bihać, na posljednjoj sjednici, usvojio je konačni izvještaj o procijenjenim štetama od požara na imovini Kantonalne bolnice "dr. Irfan Ljubijankić" u ukupnom iznosu od preko 1,3 miliona KM.**
- Bolnica nije bila osigurana, za to niko nije odgovarao

Uzroci šteta na imovini

- Demonstracije

Predsjedništvo BiH

Predsjedništvo BiH

- SO preko 33 miliona KM
- Premija ispod 5.000 KM
- Šteta 400.000 KM

Kanton Sarajevo

Kanton Sarajevo

- SO 9 miliona KM
- Premija ispod 2.000 KM
- Šteta 600.000 KM

Opština Centar Sarajevo

Opština Centar Sarajevo

- SO nešto ispod 14 miliona KM
- Premija ispod 2.000 KM
- Šteta 2,5 – 3 miliona KM

Uzroci šteta na imovini

- Požar, lom

Elektroprivreda

Elektroprivreda

Elektroprivreda

- Suma osiguranja par milijardi KM
- Prosječna premijska stopa (požar i lom) 1,5%

Rezultati osiguranja u BiH

Vrsta osiguranja	2013. KM	1990. mio KM (teh. pr.)
Nezgodna	36,53	13,5
Auto kasko	55,86	49,5
Roba u prevozu	5,97	6,6
Požar + ostala imovina	53,08	177
AO	255,05	118,65
Život	99,77	2,2
Ostalo	20,8	9,1
UKUPNO	527,06	377*

* Ukupna bruto premija Sarajevo osiguranja u 1990. bila je 468 miliona KM, premija BiH procjena 550-600 mio KM

Prekid poslovanja - šomaž

- Nažalost, i šomaž (prekid poslovanja) može donijeti značajne gubitke, ali se kod nas praktično ne traži osiguranje od tog rizika.
- Šomaž usljed požara (eksplozije), šomaž usljed loma

Prirodne opasnosti u BiH

- Udar groma – osnovni rizik uz požar
- Oluja – osnovni rizik uz požar
- Grad (tuča) – osnovni rizik uz požar
- Poplava – dopunski rizik uz požar
- Klizanje tla/odron zemljišta – dopunski uz požar
- Slijeganje tla - isključeno
- Težina snijega*/Lavina – dopunski rizik uz požar
- Zemljotres – dodatni uz požar/građ./montažu
- Mraz
- Suša

Prirodne opasnosti u BiH

- Za potrebe ove prezentacije zadržaćemo se samo na onim prirodnim opasnostima koje mogu oštetiti imovinu poput zgrada i drugih objekata, opreme i zaliha, i to masovno, a ne u pojedinačnim slučajevima

Prirodne opasnosti u BiH

- Udar groma – pojedinačne štete
- Oluja
- Grad (tuča) – dobar krov bi trebao spriječiti štetu
- Poplava (ali ne i za poljoprivredu)
- Klizanje tla/slijeganje tla/odron zemljišta
- Težina snijega*/Lavina
- Zemljotres
- Mraz – odnosi se na poljoprivredu
- Suša – odnosi se na poljoprivredu

Oluja

Oluja

- Štete od oluje su automatski pokrivena, kao osnovna opasnost, u okviru požarne police.
- Za razliku od zapadne Europe, BiH do sada nije imala značajnije događaje.
- Pokriće je na punu sumu osiguranja.

Oluja

- U portfelju Bosna reosiguranja za posljednjih 14 godina imali smo oko 2.300 šteta od jakog vjetra/oluje
- Prosječna godišnja šteta oko 400.000 KM
- Prosječan iznos štete 2.400 KM

Poplava

Poplava

- Poplava, bujica, visoka voda su dopunski rizici uz požarnu policu.
- Velike ekonomske štete od poplava u BiH su se desile 2010. i 2014.
- Pokriće može biti na punu sumu osiguranja – primjenjuje se odredba o podosiguranju, ili
- Na prvi rizik

Poplava

- U portfelju Bosna reosiguranja za posljednjih 14 godina imali smo oko 300 šteta od poplave
- Prosječna godišnja šteta oko 250.000 KM
- Prosječan iznos štete oko 11.200 KM

Portfelj Bosna Re poplava

- U portfelju Bosna reosiguranja imamo oko 2.150 rizika kod kojih je pokrivena poplava, s ukupnom sumom osiguranja oko 720 miliona KM.
- S obzirom da se radi o masovnim štetnim događajima, ograničenje naknade štete od strane reosiguranja je oko 10% od ukupne sume. Ne postoji model za poplavu u BiH.

Kliranje tla/odron zemljišta

Klizanje tla/odron zemljišta

- Klizanje tla i odronjavanje je dopunski rizik uz požarnu policu.
- Do poplava u maju nisu predstavljali veliki problem
- Pokriće može biti na punu sumu osiguranja – primjenjuje se odredba o podosiguranju, ili
- Na prvi rizik

Klizanje tla/odron zemljišta

- U portfelju Bosna reosiguranja za posljednjih 14 godina imali smo oko 110 šteta od klizanja i odronjavanja tla
- Prosječna godišnja šteta oko 132.800 KM
- Prosječan iznos štete oko 35.300 KM

Lavina

Lavina

- Snježna lavina je dopunski rizik uz požarnu policu.
- Pokriće može biti na punu sumu osiguranja – primjenjuje se odredba o podosiguranju, ili
- Na prvi rizik

Lavina

- U portfelju Bosna reosiguranja za posljednjih 14 godina imali smo oko 60 šteta od snježnih lavina
- Prosječna godišnja šteta oko 6.600 KM
- Prosječan iznos štete oko 1.540 KM

Zemljotres

Zemljotres

- Zemljotres je dopunski rizik uz požarnu policu.
- Osigurava se na sumu osiguranja (uz primjenu odredbi o podosiguranju).

Portfelj Bosna Re zemljotres

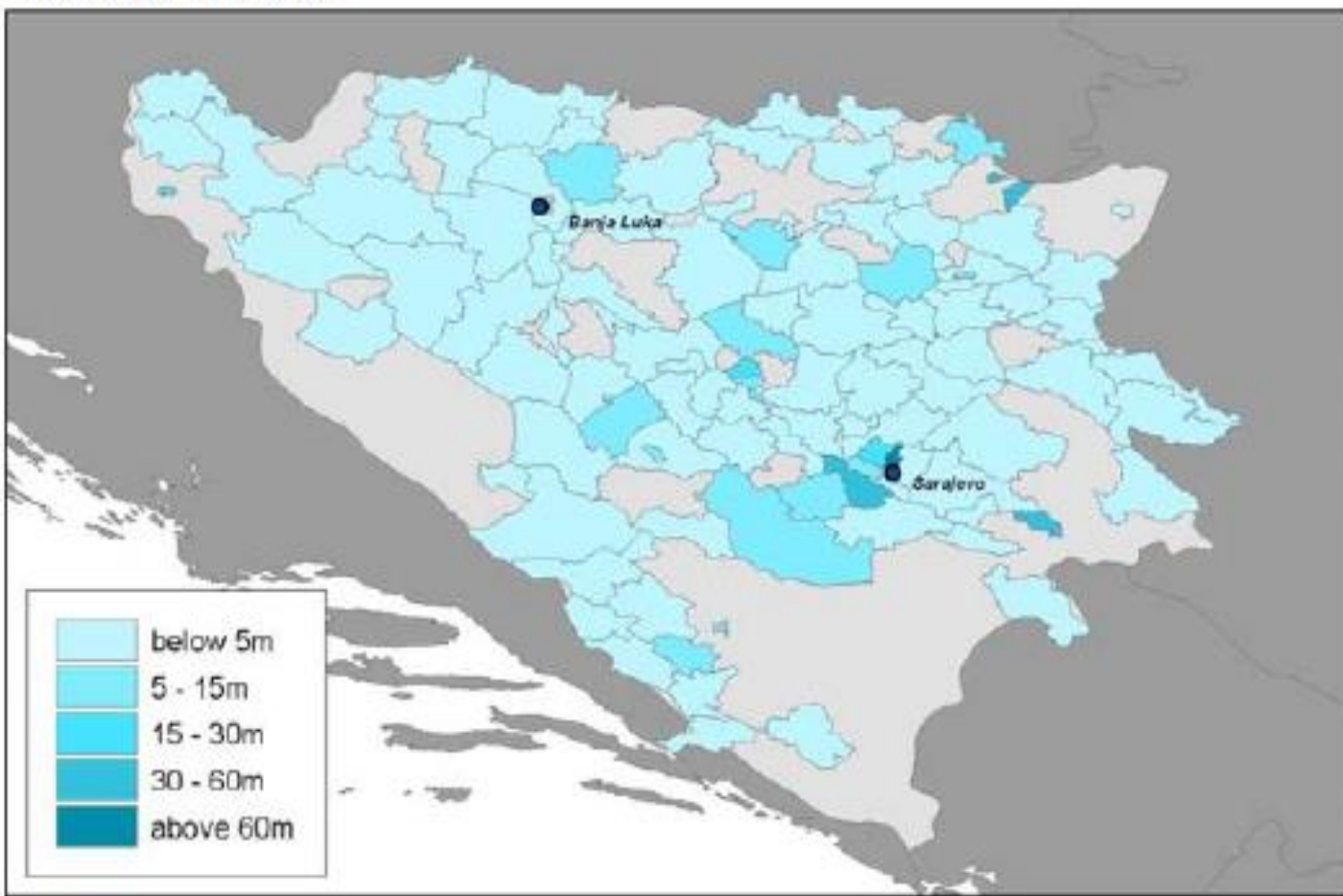
- U portfelju Bosna reosiguranja imamo 1.100 polica koje pokrivaju zemljotres, s ukupnom sumom osiguranja 1,25 milijardi KM.
- S obzirom da se radi o masovnim štetnim događajima, ograničenje naknade štete od strane reosiguranja je iznad 10% od ukupne sume. Prema modelu QuakeRisk 1.1, to je više nego dovoljno.

Portfelj Bosna Re zemljotres

- Pokriće zemljotresa pokriva požar nakon zemljotresa na istom principu koji podrazumijeva masovne štete.

Distribucija SO zemljotresa

TSI in mEUR by Postcode

Mogući pristup osiguranju Poplava

- Definitivno razdvajanje pokrića za pravne osobe i za fizičke osobe (eventualno mali zanati ili manja preduzeća bi se mogla obuhvatiti uz fizičke osobe)

Mogući pristup osiguranju Poplava

- Pokriće na prvi rizik
- Uvođenje franšize (učešće osiguranika u šteti) – veliki problem je procjena masovnih šteta, te se na ovaj način otklanjaju manje štete

Mogući pristup osiguranju Poplava

- Austrija – još od poplava 2002. razmatra mogućnosti osiguranja
- Njemačka – Vlada razmatra mogućnost uvođenja obaveznog osiguranja od prirodnih opasnosti, dok se društva za osiguranje protive, između ostalog jer se plaše još manjeg sudjelovanja vlasti u preventivnim mjerama

Mogući pristup osiguranju Poplava

- Ujedinjeno Kraljevstvo – Projekat Flood Re nakon par godina zapao u probleme

Mogući pristup osiguranju Poplava

- Obaveznost pokrića?
- Teško ju je nametnuti, dugo treba da se dođe do iole značajnog postotka pokrivenosti (i po 10 godina i više da bi se došlo do 30% pokrivenosti)
- Bez obaveznosti pokrića nema dovoljnog obima rizika za osiguranje

Mogući pristup osiguranju Poplava

- Preventivne mjere moraju biti urađene, jer osiguranje ne može i ne treba biti zamjena za to
- Mora se omogućiti omasovljenje osiguranja
- S tim postaje moguće i samostalno pokriće poplave (i eventualno i klizanje tla)

Svijest o osiguranju

- Rast SO poplave 31.12.2009./31.12.2010.:
2,39%
- Rast SO poplave 31.12.2010./31.12.2011.:
2,14%
- U 2010., tokom cijele godine, u BiH su se dešavale poplave

Svijest o osiguranju

Godina	Premija u KM
2009.	298.000
2010.	344.500
2011.	335.000
2012.	393.000
2013.	473.000
2013.	Domaćinstva 33.600

Prema prijavama u portfelj Bosna Re-a

Jesu li veliki brojevi zaista veliki?

- Prijedlog je da se u Republici Srpskoj osiguranje nudi na prvi rizik (pokriće od 30.000 KM, nije navedeno ima li franšize) za cijenu od 30 KM.
- Radi se o 588.240 stambenih jedinica.

Jesu li veliki brojevi zaista veliki?

Premija 30 KM X 588.240 = 17.647.200 KM

Neuporedivo više nego što se danas prikupi po osnovu osiguranja poplave.

Jesu li veliki brojevi zaista veliki?

- Jeste li pomislili kolika je onda suma osiguranja?
- 17.647.200.000 KM

Jesu li veliki brojevi zaista veliki?

- Niko na svijetu neće pružiti toliko pokriće.
- A i kada bi ga dao, uz potrebu da se oko barem 30-40 miliona KM zadrži, cijena reosiguranja bi bila oko 176 miliona KM.
- Velika premija više ne izgleda velika.

Šta je moguće uraditi

- Objektivno RS, FBiH, pa i cijela BiH je mala za bilo kakvo ozbiljnije izravnanje rizika.
- Društva iz Srbije su na konferenciji SorS najavila da ih regionalni pristup ne zanima, iako bi on barem dao veću mogućnost apliciranja za podršku iz fondova EU.

Šta je moguće uraditi

- Nije izgledno da se nešto može uraditi na nivou BiH. Stoga preostaje samo pronaći rješenje unutar RS, odnosno FBiH.
- Čini se da bez obaveznog osiguranja, kojim bi se izbjegla antiselekcija, nikakav model neće zaživjeti.

Šta je moguće uraditi

- Učešće vlasti u procesu – i prije dolaska do rješenja, ali i kasnije – je neophodno.
- Rješenje nikada neće pokriti cjelokupnu štetu, pokriće na prvi rizik će u stvari dati samo mogućnost dobijanja sredstava za prebrođavanje kriznih trenutaka.
- Pritisak na državne fondove će biti smanjen, ali ne i izbjegnuto

Šta je moguće uraditi

- Formiranje pool-a – mehanizma u kojem bi sudjelovala društva za osiguranje s određenim kapacitetom nošenja rizika.
- 12 društava sa sjedištem u Republici Srpskoj, po npr. 500.000 KM učešća u pool-u po događaju, daju kapacitet od 6.000.000 KM.

Šta je moguće uraditi

- Pool kupuje reosiguranje prema potrebama i mogućnostima na tržištu, s tim da bi pool trebao pribaviti model poplave (ili potresa).
- Za tako nešto neophodno je mapiranje rizika. Idealno bi bilo da se svaka stambena jedinica mapira po GPS koordinatama.

Šta je moguće uraditi

- Uz neke preliminarne podatke modela bi bilo moguće doći do premije koja ne bi bila arbitrarna poput primjera koji smo ranije dali.

Šta je moguće uraditi

- Dizajnirati pokriće koje se pruža – limit, franšiza, pokrivenene opasnosti (npr. sve štete od vode)

Šta je moguće uraditi

- Osiguranje do pune sume osiguranja, ukoliko neko to želi preko osiguranja na prvi rizik, moguće je na komercijalnim osnovama, ali vjerovatno i nadalje samo uz požarnu policu.

Šta je moguće uraditi

- Razraditi pristup rješavanju šteta po ostvarenju događaja – određivanje ko procjenjuje štetu, formiranje timova, pravljenje zajedničke metodologije.

Šta je moguće uraditi

- Isti pristup i za rizik zemljotresa.

Šta je moguće uraditi

- U saradnji sa najvećim svjetskim brokerom za reosiguranje i najvećim svjetskim reosiguravačem, Bosna Re će se vrlo brzo obratiti Udruženju društava za osiguranje Republike Srpske sa prijedlogom za pružanje podrške projektu poola društava za osiguranje Republike Srpske

Kako se rizik može prenijeti?

- Reosiguranjem –
odšteta od reosiguranja ograničena
- Na tržištu kapitala (sekjuritizacija) –
odšteta ograničena
- Država daje garancije (pokriće) do/preko
određenog iznosa –
pitanje mogućnosti države

I za kraj... pitanja i

Hvala na pažnji